

ESTERHÁZY JÁNOS – ISTEN SZOLGÁJA

„Nem is tudom, hogy végződött volna az életem, ha vele nem találkozom ott a „jéghideg pokolban”, ahogy ő nevezte sarkkörön túli kényszer-lakhelyünket. Csak amikor az ő életsorsával megismerkedtem, akkor döbbsentem rá, hogy az ő szenvedései, a vele történt igazságtalanság sokkal nagyobb az enyémnél, és mégis ő mindezt olyan szelíd békességgel viselte, amit én szinte felfoghatatlan dolognak tartottam akkor. Nem értettem azt sem, hogy amikor saját megpróbáltatásairól kérdeztem, (...) leginkább azzal kerülte ki a választ, hogy szemében nemegyszer könnyekkel részletezte, mennyit kell szenvednie az ő szeretett magyarjainak a Felvidéken és szerte a világon. Ahogy panaszkodni nem hallottam, ugyanúgy nem hallottam tőle azt sem, hogy ellenségeit, hóhérait elítélte vagy kárhoztatta volna. Szavai és magatartása, egyszóval életpéldája egy teljesen új világot nyitott meg előttem. Mintha új reményt kaptam volna az élethez, új hitet ahhoz, hogy ki kell bírnom a fogság minden szenvedéseit, hogy haza kerülhessek egyszer.”

Ez volt Hetényi József élménye Esterházy Jánosról, amikor a szovjet gulagok világában raboskodtak...

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Tisztelt vendégeink, Kedves barátaim!

Engem ért az a megtiszteltetés és egyben az óriási kihívás, hogy Esterházy Jánosról, az ő életéről és példamutatásáról itt Önöknek beszéljek!

Van, amikor egyetlen ember sorsában tárulkozik elénk a történelem, egy közösség történelme. Esterházy János élete tükröt és példát tarthat elénk, elsősorban a felvidéki magyarok elé, illetve a teljes magyarság elé is. Esterházy élete történelmi bizonyíték arra, hogy mit kellett kiállnia a szlovákiai magyarságnak a 20. század viszonytagságaiban! És példa! Példa a 21. századi magyarok előtt, hogy a jövő érdekében milyen erkölcsi feladatokat kell

elvégeznünk ahhoz, hogy a határainkon inneni és határainkon túli magyar élet megmaradjon!

Esterházy mélyen keresztény, öntudatosan európai és szívvel lélekkel magyar volt! Akkor is, és olyan nehéz pillanatokban is, amikor talán úgy érezhetjük, hogy jobb elbújni, amikor jobb meghunyászkodni, vagy amikor jobbnak tűnik meghátrálni.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Mindamellet adósai is vagyunk Esterházynak! Hiszen mind a történelemtudomány, mind a politika és a hétköznapiok ma még mindig nem rehabilitálták Esterházyt. S most csak néhányat említsek: még mindig érvényes, hogy Esterházy és a felvidéki magyarok háborús bűnösök. Vagyis én is és a családomban születendő gyermekeink is!

Néhány évvel ezelőtt az akkori szlovák elnök, Ivan Gašparovič fasisztázta le őt! Vagy Időről időre ma is próbálják a mártír grófnak a magyarság védelmében elért érdemeit csökkenteni, alakját a piszkos politika mocsarába süllyeszteni...

Kedves Barátaim,

Esterházy fiatalon megélte a történelmi Magyarország szétesését, a családi vagyonának elkönfiskálását. Fiatalon – gondolhatnánk – nem tudott tenni semmit ellene, ám az ifjú grófot ott találjuk 1919-ben a nyitra-környéki ellenállók oldalán szervezkedni és a nyugat-magyarországi felkelésben is szerepet vállalni. Tehát már fiatalon megértette, hogy a haza boldogulásáért és a magyarság megmaradásáért tenni kell!

Minek volt ez köszönhető?

Elsősorban a neveltetésének! Esterházy egy konzervatívan gondolkodó, mélyen hívő ember volt. Célja a Szent István-i Magyarország visszaállítása volt, de az erőszakos megoldások távol álltak tőle. A magyar kisebbség visszaszorítását is

magában foglaló „csehszlovakizmus” ellenzőjeként lépett fel és kezdte meg a politikai karrierjét. Ezt pedig a keresztényszocializmus szellemiségében kívánta megvalósítani. A 30-as évek elején pedig, mint parlamenti képviselő az Önrendelkezési jogot, nemzeti, vallási és kulturális téren a fejlődés biztosítását követelte szeretett magyarjainak és a többi csehszlovákiai kisebbségnek is. Szlovákia és Kárpátalja számára pedig az autonómiáért harcolt. Az első parlamenti beszédében hangzott el ez a mondat:

„Akaratunk ellenére odacsatoltak Csehszlovákiához, követeljük, hogy a csehszlovák kormány teljes körben tisztelje a mi kisebbségi, nyelvi, kulturális és gazdasági jogainkat“

Esterházy politikai sikerei azonban nem csak a magyar kisebbség érdekeit szolgáló felszólalásokban és autonómiai törekvéseiben nyilvánult meg. 1936-ban a két jobboldali magyar párt egyesülésekor az egységes magyar párt ügyvezető elnökévé választották. Aktivitása ekkor szélesedett ki igazán: jószerivel alig van Szlovákiának olyan magyarlakta település, ahová – nem sajnálva idejét, fáradságot nem ismerve – ne látogatott volna el személyesen. Harcolt a jogokért és a méltánytalan körülmények között élőkért egyaránt! Az első bécsi döntés, valamint a Felvidék magyar többségű területeinek felszabadulása után önként a fel nem szabadult területen maradt, vállalva a sorsközösséget a kisebbségi helyzetben maradó, mintegy 60-70 ezer főt számláló szórványmagyarsággal.

Tehát a Budapesti bársonyszék helyett küzdelem az Szlovákiában rekedt magyarokért! Ezt választotta! Mint mondotta:

„Ezen a földön születtem, szívem, lelkem gyökere annyira ezen a földön él, hogy itt maradok köztetek, és veletek fogom átélni a rossz napokat is... mert ha másokat maradásra biztatok, én sem mehetek el innét.“

Amíg a díszkapuk mámorában a felszabadulás érzésében találta magát a visszatért Felvidék magyarsága, addig a Tiso-i szlovák államában a magyarellenes indulatok nemcsak a hivatalos kormányzati politikában, hanem és a sajtóban és a hétköznapi élet szinte valamennyi megnyilvánulásában is megjelentek.

Esterházy vezette szlovákiai magyarság képviselői nem vették át ezt a hangnemet. Éppen fordítva: minden megnyilvánulásukban igyekeztek kihangsúlyozni, hogy nem éreznek ellenszenvet a szlovákság iránt, és testvérnépnek tekintik őket is, hasonlóképpen, mint a Kárpát-medence, a történelmi haza valamennyi etnikumát.

Esterházy mindig is kiállt a szlovák és magyar nemzet sorsközösségéért és nem egyszer hangoztatta az egymásrataltság fontosságát:

„Mi a szlovák népet mindenkor testvérünknek tekintettük és fogjuk tekinteni a jövőben is. Az ezeréves sorsközösség az Úristen műve volt, és ezt a sorsközösséget emberi erő szét nem bonthatja.”

Tisztelt egybegyűltek!

De Esterházy nem csak politikus és magyar ember maradt ezekben az időkben, de minden tekintetben megmaradt kereszténynek is! A fasiszta Szlovákiában személyével és helytállásával távol tudta tartani a magyar közösséget a nemzetiszocializmus és a fasizmus csábításától. Az pedig, hogy 1942 májusában nem szavazta meg zsidók deportálását utólag törvényesítő határozatot, később pedig – másokhoz hasonlóan – személyesen is segített az ismeretségi körébe tartozó zsidókon, bizonyítja, hogy keresztény és ember maradt az embertelenségben!

Többször is leszögezte:

A nemzetiszocialista programmal semmi közösségünk nincs és nem is lesz.” „A mi jelünk a kereszt, nem pedig a horogkereszt”

Az ominózus zsidótörvény megszavazását így konstataálta:

„Veszélyes útra tért a szlovák kormány akkor, amikor a zsidók kitelepítéséről szóló törvényjavaslatot benyújtotta, mert ezzel elismeri jogosságát annak, hogy a többség a kisebbséget egyszerűen kiebrudálhatja. Tudom, hogy a törvényjavaslat nagyon sok szlovák képviselőtársamnak nem fekszik, de ezek pártfegyelemből nem mernek fellépni a javaslat ellen. Én ellenben, mint az itteni magyarság képviselője leszögezem, és kérem tudomásul venni, hogy azért nem szavazok a javaslat mellett, hanem ellene, mert mint magyar és keresztény, és mint katolikus a javaslatot istentelennek és embertelennek tartom.”

Hölgyeim és uraim, az erkölcsi magatartásáért és emberi helytállásáért, valamit azért mert ez a magyar politikus nem kokettált a német kollaboráns szlovák vezetőséggel, bűnhődnie kellett és a megpróbáltatások csak ezután következtek!

A német megszállás után Magyarországon tartózkodott. A szlovák kormány megfosztotta mentelmi jogától, de még így is felkereste Sztójay Dömét, és bírálta a zsidók elleni intézkedéseket. Szálasiék letartóztatták, de sikerült kiszabadulnia. Majd 1945 tavaszán a szlovák rendőrség letartóztatta, és átadta a KGB-nek, miután Gustáv Husáknak szóvátette a magyarok ellen elkövetett jogfosztásokat. Moszkvában mint „meggyőződéses fasisztát, a szovjet hatalom kibékíthetetlen ellenségét” ítélték el. 1947-ben a Pozsonyi Szlovák Nemzeti Bizottság pedig távollétében kötél általi halálra ítélte – mondván, hogy nem érdemel jobb halált. A Ljubljanka börtönből a Gulágra hurcolt Esterházy egy arhangelszki ólombányában végzetes tüdőbetegséget kapott.

Esterházy „Nem volt háborús bűnös, nem volt fasiszta, nem volt Csehszlovákia szétverője, nem volt mindaz, amiért őt 1947-ben – mintegy példát statuálva a magyarok fölött – halálra ítélték.

Egyetlen bűne, hogy mindvégig magyar és ember maradt!

Esterházy János 12 évig volt hivatásos politikus és 12 évig szenvedett a Gulagon és Csehszlovákia különböző börtöneiben. Esterházy János tudatosan vállalta a mártíromságot, amint arról későbbi írásában prófétai szavakkal vallott:

„Mi a történelmünkéből megtanulhattuk azt is, hogy csak az olyan törekvés jut diadalra, melynek mártírjai vannak. Végtelenül komoly és rendkívül súlyos idöket élünk, amelyekben fokozott a felelősségünk Istenünkkel, nemzetünkkel, családdunkkal, utódainkkal és magunkkal szemben. De vállaljuk ezt a felelősséget. Nem fogunk sem megtörni, sem helytelen utakra tévedni. Nem fogunk összeütközésbe kerülni sem az isteni, sem az emberi törvényekkel, mert rendületlen a bizalmunk és hitünk az isteni igazságban. Bízunk a magunk erejében és emelt fővel hirdethetjük, hogy lelkiismeretünk tiszta, becsületünk érintetlen, nem vétettünk senki ellen és csak azokat a jogainkat követeljük és védjük, melyeket már a múltban kiharcoltunk, és amelyek feltétlenül megilletnek minket. Ha szenvedniünk kell magyarságunkért, panasz és zokszó nélkül tesszük ezt, mert mentül szilárdabban állunk ilyen körülmények között, Isten adta jogaink alapján, annál értékesebben tudjuk majd szolgálni Isten segítségével örök magyar céljainkat.”

Esterházy János keresztényként és magyarként egyaránt tanúságtevő életet élt. Példát mutatott arra, hogyan őrizzük és erősítsük a keresztény magyarságot. Őt is utolérte a próféták sorsa: bátor kiállásáért és megingathatatlan erkölcsi állásfoglalásáért a keresztény- és magyargyűlölő erők gyalázták és támadták, végül elhallgattatták. Végakarata és a végtisztesség ellenére nem temették el szülőföldjén. Hamvait pedig jelöletlen tömegsírba helyezték.

Elhallgatni azonban csak fizikai valóját tudták!

Néhány évvel ezelőtt sikerült megtalálni hamvait, majd újratemetni a szülőföldjén és megindult Esterházy boldoggá avatási pere. Hogy boldoggá avassák, ahhoz súlyos tanúságtételek kellenek! Én úgy vélem, hogy a legjobb bizonyíték az lenne, ha az életpéldáját követve, ha politikusi magatartását, a kereszténységét és a magyarságba, illetve az emberiségbe vetett hitét a felvidéki magyarság és az összmagyarság elsajátítaná! Példáján okulva pedig a közösségünkért élnénk, és annak boldogulásáért dolgoznánk! Mi most itt és a következő generációk! Merítsünk Esterházy helytállásából!

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!

Bencze Dávid

Tápiógyörgye, 2021. 11. 28.